

Η χρήση του κόμματος στην παραγωγή λόγου

- Το σημείο στίξεως που δυσκολεύει περισσότερο τους μαθητές -και όχι μόνο- είναι το κόμμα, επειδή η λειτουργία του είναι πολύπλοκη. Εάν και αρκετές φορές σε λογοτεχνικά κείμενα η χρήση του κόμματος εξυπηρετεί και το προσωπικό ύφος του συγγραφέα, σε κείμενα επιστημονικού ή επίσημου χαρακτήρα είναι απαραίτητο να ακολουθούνται κάποιοι βασικοί κανόνες.

Το κόμμα χρησιμεύει για να χωρίζονται:

I. Μέσα στην πρόταση:

α) Όμοιοι ασύνδετοι όροι, δηλαδή υποκείμενα, αντικείμενα, κατηγορούμενα, προσδιορισμοί. Π.χ. Οι βουλευτές εξέτασαν τις εκθέσεις, τις γνωμοδοτήσεις, τις προτάσεις και τις ανακοινώσεις.

β) Οι προτάσεις με μετοχές, όταν είναι επεξηγήσεις ή όταν είναι πολύ μεγάλες. Π.χ. Περιμένοντας με τις ώρες στην ουρά της τράπεζας, άκουγε την αγαπημένη του μουσική στο κινητό.

Αλλά: Γράφοντας μαθαίνεις.

γ) Τα ρήματα που έχουν το ίδιο υποκείμενο, όταν είναι ασύνδετα, χωρίζονται με κόμμα. Π.χ. Ο γενικός γραμματέας κάλεσε τα μέλη του συμβουλίου σε συνεδρίαση, διαβίβασε κάποια έγγραφα στα μέλη, έκανε διαβήματα προς το Συμβούλιο και την Επιτροπή για τη διεύθυνση του ζητήματος.

δ) Χωρίζονται με κόμματα δύο ή περισσότερα επίθετα που αναφέρονται στο ίδιο ουσιαστικό. Π.χ. Οι επιμελείς, εργατικοί, προσηλωμένοι στο στόχο τους μαθητές έχουν συνήθως επιτυχία στις εξετάσεις.

Αλλά: Όταν το τελευταίο επίθετο αποτελεί με το ουσιαστικό μια έννοια την οποία προσδιορίζει το προηγούμενο επίθετο, τότε τα δύο επίθετα δεν χωρίζονται με κόμμα. Π.χ. Η βαθιά γαλάζια θάλασσα.

ε) Χωρίζεται με κόμμα η κλητική προσφώνηση. Π.χ. Αξιότιμε κύριε Υπουργέ, σας αποστέλλω τη συγκεκριμένη επιστολή...

στ) Χωρίζονται με κόμμα τα αρνητικά ή βεβαιωτικά μόρια στην αρχή της πρότασης. Π.χ. Ναι, θα φύγω αμέσως.

ζ) Κόμμα χρησιμοποιείται μετά τις διαρθρωτικές λέξεις, ιδιαίτερα όταν αυτές τοποθετούνται στην αρχή της περιόδου. Π.χ. Επιπλέον, οι άνθρωποι παλεύουν για την ποιότητα της ζωής τους.

η) Χωρίζεται με κόμματα η παράθεση ή η επεξήγηση: Πήραν το λόγο ο κ. Αφεντόγλου, πρόεδρος της Επιτροπής, ο κ. Παπαδάκης, αντιπρόεδρος, ο κ. Αναγνώστου, γραμματέας του κόμματος.

II. Μέσα στην περίοδο:

α) Χωρίζονται με κόμμα οι κύριες αντιθετικές προτάσεις, όταν συνδέονται με αντιθετικούς συνδέσμους. Π.χ. Εγώ μεν το είπα, αλλά εσύ αδιαφόρησες.

Όταν όμως δεν αντιτίθενται προτάσεις, αλλά η αντίθεση βρίσκεται μέσα σε έναν όρο της προτάσεως, τότε δεν χρειάζεται κόμμα. Π.χ. Η ομάδα που συμμετείχε στους αγώνες ήταν ολιγομελής αλλά δυναμικότητα.

β) Χωρίζονται με κόμμα οι δευτερεύουσες προτάσεις, εκτός εάν αποτελούν αντικείμενο ή υποκείμενο ρήματος. Π.χ. Θα αποχωρήσω, γιατί δεν συμφωνώ με τους όρους του συμβολαίου.

Αλλά: Θέλω να πω.

γ) Οι συμπερασματικές προτάσεις χωρίζονται με κόμμα. Π.χ. Να ληφθούν αποφάσεις, ώστε ...,

δ) Οι ενδοιαστικές προτάσεις και οι ειδικές, και γενικώς όλες οι δευτερεύουσες προτάσεις, όταν είναι αντικείμενα, δεν χωρίζονται με κόμμα. Π.χ. Είδα ότι δεν το υπέγραψε το έγγραφο ακόμη.

Αλλά: Όταν όμως δεν είναι αντικείμενα αλλά προσδιορισμοί ή επεξηγήσεις, τότε χωρίζονται με κόμμα. Π.χ. Του το είπα χίλιες φορές, ότι δεν πρέπει να ντύνεται τόσο επιτηδευμένα.

ε) Οι πλάγιες ερωτηματικές προτάσεις δεν χωρίζονται με κόμμα. Είναι συνήθως αντικείμενο του ρήματος. Π.χ. Τον ρώτησε μήπως θέλει το βιβλίο του.

Αλλά: Όταν οι πλάγιες προτάσεις προηγούνται του ρήματος, εκεί χρειάζεται κόμμα. Π.χ. Κατά πόσον είναι δυνατόν να λυθεί το πρόβλημα, είναι δύσκολο να διευκρινιστεί απόψε.

στ) Δεν χωρίζεται με κόμμα το υποκείμενο από το ρήμα, εκτός αν παρεμβάλλεται άλλη πρόταση ή προτάσεις· αν παρεμβάλλεται πρόταση, τότε χρειάζονται δύο κόμματα και όχι ένα. Π.χ. Ο διευθυντής του σχολείου, τόνισε ο κ. Γεωργίου, πρέπει να λάβει αμέσως απόφαση επί του θέματος αυτού.

ζ) Κόμμα χρησιμοποιείται επίσης πριν από το **και** όταν υπάρχει μια ασυνέχεια στη ροή του λόγου ή όταν παρατηρείται αλλαγή υποκειμένου. Π.χ. Το χειρόγραφο πρέπει να είναι ευανάγνωστο, και όλοι οι ειδικοί να το μελετήσουν σε βάθος.

η) Η δυσκολότερη όμως περίπτωση είναι η θέση ή μη κόμματος πριν από αναφορική πρόταση. Π.χ. Τα κράτη μέλη που υπέγραψαν τη σύμβαση καλούνται σε διάσκεψη. (Η αναφορική πρόταση εδώ αποτελεί αναγκαίο προσδιορισμό του υποκειμένου. Καθορίζει ποια κράτη μέλη καλούνται σε διάσκεψη, δηλαδή όσα κράτη μέλη υπέγραψαν τη σύμβαση καλούνται σε διάσκεψη και όχι όλα.) **Αλλά:** Τα κράτη μέλη, που υπέγραψαν τη σύμβαση, καλούνται σε διάσκεψη. [Εδώ είναι δυνατόν να παραλειφθεί η αναφορική πρόταση χωρίς να τροποποιηθεί ουσιαστικά το νόημα, δηλαδή τα κράτη μέλη (όλα), που όπως γνωρίζουμε υπέγραψαν τη σύμβαση, καλούνται στη διάσκεψη.]

ΦΡΟΝΙΜΟ